

неповторна, наділена від природи унікальними здібностями, талантами та можливостями. Місія нової української школи – допомогти розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості кожної дитини на основі партнерства між учителем, учнем і батьками [3, с. 14].

О. Потоцька розглядає поняття індивідуалізації так: «Індивідуалізація навчання спрямована на подолання суперечностей між рівнем навчальної діяльності, який задають стандарти і реальними можливостями кожного студента». Індивідуалізація завжди відносна з наступних причин:

1. Зазвичай враховуються індивідуальні особливості не кожного студента, а в групі учнів, які мають приблизно подібні особливості;
2. Враховуються лише відомі особливості або їх комплекси;
3. Іноді відбувається облік деяких властивостей або станів лише в тому випадку, якщо саме це важливо для даного студента (наприклад, талановитість в якій-небудь області, розлад здоров'я);
4. Індивідуалізація реалізується не у всьому обсязі навчальної діяльності, а епізодично або в будь-якому вигляді навчальної роботи і є інтегрована з неіндивідуалізованою роботою [4].

Власне індивідуалізація процесу навчання – це цілісна система, яка має охоплювати всі сторони та етапи навчально-виховного процесу, а також передбачати комплексне врахування і цілеспрямований розвиток компонентів кожної з підструктур психологічної структури індивідуальності студента, що здійснюють значний вплив на якість оволодіння ним предметом. До складу цієї системи входять: цілі процесу навчання; види та їх зміст; прийоми та засоби» [2].

Таким чином, індивідуалізація навчально-виховного процесу вищої школи дає змогу, враховуючи індивідуальні особливості студентів, підібрати найбільш дієві методи та форми суб'єкт-суб'єктної взаємодії для саморозвитку та самореалізації особистості.

Список використаної літератури

1. Єремєєва В. М. Індивідуалізація як перспективний спосіб створення технологічних систем професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя // Професійна педагогічна освіта: системні дослідження: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – С. 210-230.
2. Кузьменко Н. Особистісно орієнтований підхід в сучасному навчально-виховному процесі ВНЗ / Н. Кузьменко. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогіка. – 2016. – Вип. 4. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2016_4_11.
3. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи: ухвалено рішенням Колегії МОН України 20.10.2016 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalnaserednya/uasch2016/konczepczyia.html>
4. Потоцька О. І. Індивідуалізація процесу навчання в Запорізькому державному медичному університеті (ЗДМУ) як реалізація оновлення освітнього простору [Текст] / О. І. Потоцька // Актуальні проблеми сучасної медицини. Вісник Української медичної стоматологічної академії. – 2014. – Т. 14, № 3. – С. 286-289.
5. Терещук Г. Теоретичні засади методичної системи індивідуалізованого навчання. Трудова підготовка в закладах освіти. 2005. – № 1. – С. 3-6.

Катерина РЯБОКОБИЛКО

ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ Я. А. КОМЕНСЬКОГО В СИСТЕМІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВИТИ В УКРАЇНІ

Формування педагогічної освіти в Україні зумовлене підготовкою фахівців для загальноосвітніх шкіл, дошкільних дитячих закладів, навчально-виховних установ, у

класичних університетах; педагогічних та науково-педагогічних працівників для закладів освіти усіх типів: загальної освіти, професійної освіти; сукупність знань та навичок, здобутих в результаті цієї підготовки та передання цих здобутків учням. Україна визнає освіту пріоритетною сферою соціально-економічного, духовного і культурного розвитку суспільства. Безпосередньо формування і розвиток освіти пов'язаний з ім'ям Я. А. Коменського. Саме на його педагогічних ідеях, концепціях, вченнях побудована вся педагогічна освіта не тільки в нашій країні, а й в усьому світі. Велика заслуга Коменського полягає в тому, що у своїх творах він дає такі фундаментальні вказівки, які далеко випередили практику свого часу. Величезна педагогічна мудрість і наукове передбачення – ось чим пояснюється той факт, що вчення Коменського зберігає свою актуальність і в наш час.

Мета статті – з'ясувати вплив педагогічної спадщини Я. А. Коменського на функціонування педагогічної освіти в Україні.

Ми вважаємо, що доцільно було б пояснити детальніше про цю видатну постать в історії педагогічної науки. Ян Амос Коменський – чеський мислитель, педагог, автор вчень, фундатор теорії навчання. У своїй науковій спадщині, Коменський розглядає всі питання які стосуються педагогічної науки. Навчання і виховання в школі – одна з найголовніших тем його досліджень. Педагогічним поглядам й педагогічній діяльності Коменського були притаманні демократизм, гуманізм, життєрадісність, релігійність – визнання Бога як першопричини появи природи і людини; сенсуалізм, згідно з яким началом пізнання є відчуття, досвід. У його світогляді сенсуалізм вступав у суперечність з релігійністю, демократизмом, просвітительством, що зумовило двоїстість підходу вченого до основних питань педагогіки.

Я. А. Коменський – яскравий представник своєї епохи, в його світогляді відбилися суперечності перехідного періоду від феодалізму до капіталізму, боротьба прихильників Реформації і Контрреформації. Він був активним діячем релігійної організації і в той же час його наукові та практичні прагнення були спрямовані в реальний світ і на покращення життя в ньому. Характерними рисами світогляду Коменського є: демократизм, гуманізм, життєрадісність, оптимізм, сенсуалізм, релігійність, вихідним положенням якої є теза Коменського про те, що назвав себе Бог альфою і омегою, початком і кінцем всіх речей, з нього ж, ним же і в нього ж вся сутність [1, с. 407-408]. Слід зауважити, що вчення, створене Я. А. Коменським, не лише прискорило процес виділення педагогіки в самостійну науку, а й визначило перспективи розвитку теорії і практики навчання та виховання на наступні століття. Теоретичне і практичне значення педагогічного вчення Коменського було випробуване століттями. Геніальність його досягнень полягає не лише в обґрунтуванні загальнонаукових основ педагогіки, а й у визначенні характерних особливостей діяльності національної школи. У багатій педагогічній спадщині Я. А. Коменського розглянуті всі найважливіші питання педагогіки. Так, у «Великій дидактиці» він виклав усі вимоги щодо процесу навчання. Саме їх ми і дотримуємося під час освітнього процесу. Вони викликають не лише історичний, а й практичний інтерес. Коменський вважав, що кращі успіхи в навчанні досягаються, якщо: освіта людини починається з дитинства і для цього відводяться ранкові години, а все, що підлягає вивченню, розподіляється згідно з ступенями віку; розум розвивається раніше, ніж мова. Ніяка мова не вивчається через граматику, а через відповідні твори письменників. Саме тому учні вивчають такий предмет як література. Реальні навчальні предмети передують формальним, а приклади – правилам; кожен, кого віддають до школи, залишається в ній до кінця. Розум учнів слід підготувати до засвоєння предмету, який вивчається, а все, що стоїть на заваді навчання, потрібно усунути; в школі необхідно встановити порядок, за яким учні в один і той же час займатимуться одним предметом; учитель, по-перше, має домагатися розуміння речей, по-друге, розвивати пам'ять і, по-третє, розвивати мову і руки, вдаватися до всіх способів

розкриття пізнавальних здібностей і застосовувати їх згідно з обставинами; навчальний матеріал має розподілятися так, щоб наступні заняття служили подальшим розвитком одержаних знань в їх частинах подібно до того, як всі гілки дерева виростають одна з одною. Будь-яка мова, наука і мистецтво спершу повинні викладатись так, щоб в учнів склалось загальне уявлення про ціле; уся сукупність занять має детально розчленуватись на класи з таким розрахунком, щоб попереднє завжди відкривало дорогу наступному, виконувалась своя особлива робота, щоб нічого не пропустити і не перекрутити, як наслідок в нашій країні ми маємо 11-річну систему навчання, де на кожному етапі учні дізнаються щось нове, накопичують а вдосконалюють знання. Школа має знаходитись в тихій місцевості, віддаленій від місць розваг. Видатний педагог вважав, що учні повинні одержувати відповідні кожному класу книги, які заслужено можна було б назвати джерелом мудрості, благочестя, а в школі і поза її стінами не терпітимуть поганого товариства., саме тому коли учні отримують книги в бібліотеках, то повернути їх повинні в гарному стані. Всі ці положення, які сформулював Коменський, є деякими педагогічними аксіомами і в наш час.

В нашій країні функціонує класно-урочна система навчання, автором якої був саме Коменський. Він вважав, що легкий і приємний процес навчання є необхідним для успішності учня. Дитина повинна сама хотіти вчитися, її ніхто не має змушувати це робити. Навчання – це насолода. Вчитель покликаний прищеплювати дітям потяг до знань і навчання, потрібно використовувати методи, які б полегшували освітній процес і не викликали б в учнів незадоволення. Саме тому педагог ввів класно-урочну систему, досить детально обґрунтував і розробив деталі цієї системи навчання, яку використовують по сьогоднішній день. Коменський стверджував, що елементи класно-урочної системи були наявними в українських школах раніше, аніж вони одержали своє теоретичне обґрунтування.

На переконання Коменського, вчитель відіграє велику роль у функціонуванні педагогічної освіти в цілому.

У педагогіці Коменського чільне місце приділяється ролі вчителя як навчального суб'єкта. Учитель, на думку Коменського, повинен бути чесним, діяльним, наполегливим, живим зразком чеснот, які він має прищеплювати учням, бути людиною освіченою і працьовитим. Він повинен безмежно любити свою справу, ставитися до учнів по-батьківськи, будити інтерес учнів до знань. Одночасно вчитель повинен бути і проповідником, людиною, яка знайомить учнів з Одрокровенням Господнім. Коменський закликав вчителів розвивати пізнавальні здібності учнів, особливо турбуватися про вироблення в них прагнення до самостійної активної роботи по набуттю знань і застосуванню їх у житті. «У своїх учнів я завжди розвивав самостійність у спостереженні, в мові, в практиці і в застосуванні як єдину основу для досягнення міцного знання» – писав педагог [3, с. 8].

З точки зору Коменського, учительство є не стільки професією, скільки покликанням. Людина повинна прийти до думки про те, що він буде давати освіту підростаючому поколінню в ході життєвих переживань. Він повинен мати солідну теоретичну підготовку, перш ніж братися за цю працю. Крім того, вчитель не повинен бути стурбований про власне благополуччя, воно забезпечується приймаючою громадою. Громада ж, виділяючи гроші на наймання вчителя, поверне їх сторицею у вигляді знань власних дітей. Учитель, за Коменським, постійно удосконалюється у своїх знаннях і уміннях. "Хороший учитель не пропускає жодного слушної нагоди, щоб навчитися чогось корисного" [2, с. 156]. Учитель повинен вчити учнів всього і всебічним чином "заради доставляння людині цілковитого досконалості". У якості останнього настанови вчителям Коменський говорить про те, щоб вони ніколи не забували мету і завдання свого класу, завжди чітко уявляючи що повинно бути досягнуто в ході навчання. А разом

з метою прямого навчання тих чи інших предметів, Коменський ставить завдання морального виховання, як одного з найголовніших у людському житті.

Ми повністю погоджуємося з Коменським і будемо навчатись працювати так, щоб відповідати відпрацьованим стандартам. Адже на нашу думку, педагог – це не тільки професія, це покликання.

Отже, педагогічна спадщина Я. А. Коменського є актуальною й досі, не дивлячись на те, що величезний часовий проміжок віддаляє нас від його епохи. Побудова системи шкільної освіти у відповідності до ідей та принципів чеського мислителя є ідеальним зразком успішного процесу організації навчання, з якого варто черпати та застосовувати ідеї українській педагогічній науці й сьогодні.

Вивчаючи праці Я. А. Коменського, ми дійшли висновку, що їх об'єднує одна тема – освіта людини, і що багато ідей, методів, поглядів, концепцій використовують і в наш час для формування та вдосконалення педагогічного освітнього процесу в нашій державі.

Список використаної літератури

1. Коваленко С. І. Коменський Ян Амос / С. І. Коваленко // Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. – К.: Юніком Інтер, 2008. – С. 407-408.
2. Коменський, Я. А. "Велика дидактика". – Вибрані педагогічні твори / Я. А. Коменський. – М.: Уч. пед. издат., 1955.
3. Кузьмінська Юлія. Стаття «Ян Амос Коменський – основоположник нової прогресивної педагогічної системи, великий гуманіст і мислитель» Розділ 1. Теоретико-методологічні аспекти освіти в контексті розвитку суспільства. м. Луцьк. 2016.

Дмитро КОБА

ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЯК НАЙВАЖЛИВІШИЙ ОСЕРЕДОК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Кожна країна зацікавлена в тому, щоб підготувати таких педагогів, які були б не тільки компетентними спеціалістами у своїй сфері, а й тими, ким пишався б цілий світ. Здійснити підготовку таких спеціалістів – дуже складне завдання. Цитую студента, який дійсно буде професіоналом своєї справи, Дмитра Рубанова зі статті «Перемоги тобі, альма матер»: «Університет для мене – другий дім і друга сім'я. Однокурсники і викладачі мого улюбленого факультету стали мені практично рідними. Люблю тебе, мій Університет! Я люблю свій факультет за атмосферу, створену там, за можливості, які він відкриває перед студентами. Я люблю викладачів факультету за доброзичливе ставлення до студентів і за те, що вони заохочують дискусії під час пар, замість того, щоб тиснути авторитетом» [1, с. 1-2]. На мою думку, ця людина в майбутньому заслуговує поваги від учнів та студентів. Безумовно, університет в якому він навчався дав великий поштовх для розвитку себе зі сторони компетентного викладача у своїй сфері, був одним з фундаментальних стовпів в питанні розвитку особистості. Це заслуга педагогів, їхньої методики викладання, високого професіоналізму, особистого авторитету.

Нині в університетах України здійснено перехід на рівневу систему вищої освіти і впроваджуються освітні стандарти наступного покоління. Одночасно переглядаються принципи організації науково-дослідницької діяльності університетів, зокрема й педагогічних.

Наукова (науково-дослідна) діяльність педагогічного університету – це основа фундаменталізації освіти, невід'ємна складова частина підготовки педагогічних і науковопедагогічних кадрів.

На думку Д. Белла, університет стає головним соціальним інститутом сучасного суспільства. Як елітна група вищих навчальних закладів, університет останнім часом